

محمد قوشچیان

دانشجوی دکتری
مهندسی مکانیک بیوسیستم
دانشگاه تهران

mghoshchian@ut.ac.ir

مصاحبه با دکتر عباسزاده

✓ دانش آموخته‌ی رشته‌ی مهندسی ماشین‌های کشاورزی
دانشگاه تهران
✓ عضو هیئت علمی پژوهشکده کشاورزی، مسئول بخش
اختراعات و معاون تجاری‌سازی و بازاریابی پارک علم و
فناوری سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران

در این گفتگو میزبان جناب آقای دکتر روزبه عباسزاده، دانش‌آموخته‌ی رشته‌ی مهندسی ماشین‌های کشاورزی هستیم. ایشان عضو هیئت علمی پژوهشکده کشاورزی، مسئول بخش اختراعات و همچنین معاون تجاری‌سازی و بازاریابی پارک علم و فناوری سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران هستند و هر سه مقطع تحصیلی خود، از کارشناسی تا دکتری را در دانشگاه تهران گذرانده‌اند. سخنان آقای دکتر عباسزاده، از آن جهت که از دانش‌آموختگان موفق رشته هستند و تجربیات بسیار خوبی در بخش‌های مختلف، مسئولیت‌ها و ارتباط با صنعت دارند؛ می‌تواند برای دانشجویان از دو جنبه مفید و راهنما باشد؛ اول اینکه پای صحبت‌های یکی از دانش‌آموختگان موفق رشته‌ی خود نشست‌اند و می‌توانند آینده‌ی تحصیلی و شغلی خود را ترسیم کنند و دوم اینکه از راهنمایی‌های ایشان در حوزه فعالیت‌ها و مسئولیت‌هایی که به عهده دارند؛ استفاده کنند.

آقای دکتر پیشنهاد مصاحبه‌ی ما را با روی گشاده و با میل و رغبت پذیرفتند و در اولین فرصت ممکن، زمانی را در اختیار ما قرار دادند تا مصاحبه‌ای را در فضای مجازی با ایشان تدارک ببینیم. لینک دانلود فایل تصویری این مصاحبه نیز در همین مطلب درج و در کانال آپارات انجمن منتشر شده است.

همان‌طور که گفته شد؛ نمی‌توانیم خیلی عمیق شویم؛ ولی از طرف دیگر چون آشنایی با هر دو حیطه را داریم، می‌توانیم فرصت‌های جدیدی ایجاد کنیم.

- لطفاً در مورد اهداف و فعالیت‌های سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و فعالیت‌های خودتان در این سازمان بفرمایید.

اوایل انقلاب سازمان پژوهش‌ها به مصوبه‌ی شورای انقلاب برای حمایت از پژوهشگران و صاحبان ایده تأسیس شد و در طی ۴۰ سال مأموریت‌های مختلفی برعهده گرفت.

در حال حاضر، هم بحث ایجاد و توسعه‌ی فناوری در کشور و هم یک سری فعالیت‌های حمایتی از پژوهشگران از جمله در قالب جشنواره‌ی خوارزمی، ارزیابی اختراعات و کارآموزی و موارد دیگر را بر عهده دارد.

در حوزه‌ی پژوهشی هم، پژوهشگاه فناوری‌های نوین با هفت پژوهشکده شامل: پژوهشکده‌ی کشاورزی، مکانیک، برق، فناوری اطلاعات، انرژی، مواد بیوتکنولوژی شیمی و مطالعات فناورانه فعالیت دارد. در پژوهشکده‌ی کشاورزی، سعی می‌کنیم در حوزه‌های مربوط به رشته‌ی مهندسی کشاورزی فعالیت کنیم. در سال‌های اخیر، وارد بحث پلاسمای سرد و الکترومغناطیس در کشاورزی و صنایع غذایی و به تازگی وارد بحث آیروپونیک و هیدروپونیک کشاورزی در محیط‌های شهری و محیط‌های بسته و کشاورزی عمودی شده‌ام.

- لطفاً با توجه به اینکه سازمان پژوهش‌ها متولی اصلی جشنواره خوارزمی است؛ در مورد این جشنواره و روند آن نیز توضیح بفرمایید.

- با توجه به اینکه شما دانش‌آموخته‌ی رشته‌ی مهندسی مکانیک بیوسیستم (مهندسی مکانیک ماشین‌های کشاورزی سابق) هستید؛ به نظر شما چه ظرفیت‌هایی در این رشته برای فعالیت و اشتغال وجود دارد و در مسیر علمی و کاری چقدر رشته تحصیلی خود را مفید و کارآمد یافتید؟

یکی از اساتید در دوره‌ی کارشناسی جمله‌ی قشنگی می‌گفتند:

این رشته‌ها نیستند که شما را می‌سازند؛ این شما هستید که رشته‌ها را می‌سازید.

هر کس با توجه به علایق و توانمندی‌های خود می‌تواند مسیر خودش را پیدا کند. البته این مطلق نیست و خود رشته هم تأثیرگذار است. ماهیت رشته‌ی ما، بین رشته‌ای است. به‌قول اساتید و دانشجویان قدیمی، مثل یک اقیانوس کم عمق است که هم فرصت محسوب می‌شود و هم تهدید. به‌دلیل عمیق نشدن در مباحث علمی ناخوشایند است؛ ولی از طرف دیگر می‌توانیم ظرفیت‌های زیادی را تجربه کنیم. به‌عنوان مثال، آبی که حرکت می‌کند؛ راهش را پیدا می‌کند و ما هم راهمان را پیدا خواهیم کرد.

به‌طور کلی ظرفیت‌های زیادی در این رشته وجود دارد. عنوان تحقیقات را در کنفرانس‌ها و مجلات مشاهده می‌کنیم و طیف وسیع و گسترده‌ای از موضوعات هست که دانشجویها می‌توانند وارد شوند.

به‌طور خلاصه، رشته‌ی ما یک بستری است که علوم و فناوری‌های مهندسی، چالش‌ها و نیازهای کشاورزی را به هم پیوند می‌دهد.

اختراع در واقع یعنی حفاظت از فکر فرد و اینکه مالکیت آن برای شخص بماند. ولی در کشور ما افراد زیادی فکر می‌کنند که یک امتیاز خاص هست و بیشتر افرادی که مراجعه می‌کنند؛ به دنبال برگه هستند و به دنبال اینکه از آن فکر بخواهند تولیدی داشته باشند و تجاری‌سازی کنند؛ نیستند.

پیشنهاد می‌کنم که هدف قاب کردن گواهی ثبت اختراع روی دیوار یا امتیاز هیئت علمی و دفاع کردن نداشته باشند و با هدف حفظ شدن مالکیت فکری و تجاری‌سازی آن را دنبال کنند.

برای ثبت اختراع باید به سامانه‌ی ثبت اختراع اداره‌ی قوه‌ی قضاییه مراجعه کنید که الان به‌صورت مجازی هست. پس از آن باید مراجعی را برای تأیید انتخاب کنید که یکی از آن‌ها سازمان پژوهش‌ها است. در مرحله‌ی اظهارنامه که شامل یک‌سری ادعا هست؛ هنوز کاری ثبت نشده است. طبق قانون برای یک اظهارنامه‌ای که ادعا مهم‌ترین بخش اختراع است؛ نوشتن آن باید با دقت انجام شود. برای اینکه ادعاهای شما به عنوان اختراع تأیید شود؛ سه شرط دارد:

- ۱- ایده‌ی جدیدی باشد. یعنی در دنیا اولین بار باشد.
- ۲- گام ابتکاری داشته باشد. یعنی برای کسی که در آن حوزه دانش متوسطی دارد، بدیهی نباشد.
- ۳- عملی و قابل ساخت باشد. یعنی هم از لحاظ پیاده شدن در صنعت عملی باشد و هم اعتبارسنجی اختراع را انجام دهد که مرجع اصلی آن، سازمان پژوهش‌ها است. یعنی اختراعی که ثبت شده‌است؛ شما می‌توانید در سامانه‌ی سازمان پژوهش ثبت کنید و با توجه به معیارهایی که وجود دارد؛ یک نمره بین صفر تا ده به آن اختصاص داده می‌شود

جشنواره‌ی خوارزمی تقریباً از دهه‌ی ۶۰ با هدف شناسایی و حمایت از نخبگان آغاز شده‌است. جشنواره‌ی خوارزمی دانش‌آموزی توسط وزارت آموزش و پرورش اداره می‌شود. جشنواره‌ی جوان و بین‌الملل نیز برای افراد زیر ۳۵ سال اعم از دانشجویان، اساتید جوان و هر کسی که صاحب فناوری است؛ توسط سازمان پژوهش‌ها برگزار می‌شود. جشنواره‌ی بین‌الملل یک طیف گسترده‌ای دارد که از خارج از کشور هم شرکت می‌کنند و شرایط خاص خود را دارد. در این دو جشنواره، چهار حالت طرح‌ها را بررسی می‌کنیم. اگر کسی در هر یک از موارد حرفی برای گفتن دارد؛ می‌تواند در جشنواره شرکت کند. در سال‌های اخیر، دانشجویان کشاورزی طرح‌های چندان قوی ارائه نمی‌دهند؛ درحالی‌که چه در دانشگاه و چه در صنعت موارد بهتری قابل عرضه وجود دارد. چهار حالت در جشنواره‌ی جوان و بین‌الملل شامل:

- ۱- طرح‌های بنیادی است که باید در لبه‌های دانش حرکت کند و مهم‌ترین معیار آن مقالات هست.
- ۲- طرح‌های ابتکاری که در اصل کار نوآورانه و اختراع شده باشد و مراجع مربوط به اختراع نیز تأیید کرده باشند.
- ۳- طرح‌های کاربردی که باید به کاربرد رسیده و عملکردش مورد تأیید باشد؛ در حد نیمه صنعتی وارد بازار شده باشد و حداقل یک یا دو مورد از آن به فروش رفته باشد.
- ۴- طرح‌های توسعه‌ای باید به کاربرد رسیده، تأییدیه‌ها را داشته و به فروش و تولید انبوه رسیده باشد. در رشته‌ی خودمان نیز چند مورد در جشنواره‌ی جوان بوده که از طرح دفاع کرده‌ام و برنده‌ی طرح شدند.

- لطفاً در مورد روند ثبت اختراع در سازمان توضیح بفرمایید و اگر راهنمایی به مخترعین و علاقه‌مندان به این حوزه دارید بیان بفرمایید.

و یک گواهی برای دفاع دانشجو و یا ارتقای هیئت علمی دانشگاه‌ها داده می‌شود.

- لطفاً با توجه به اشاره‌ای که فرمودید؛ در مورد فرصت‌های کارآموزی سازمان نیز توضیح بفرمایید. با توجه به اینکه بنده کارآموزی دوره کارشناسی خودم را نیز در خدمت شما بودم و بسیار فرصت مغتنمی بود و بسیار استفاده کردم.

بله ما خاطره بسیار خوبی از شما داریم و شما یکی از بهترین کارآموزان و در حال حاضر نیز از بهترین دوستان ما هستید. در زیرمجموعه‌ی معاونتی که مسئولیت آن با من هست؛ سامانه‌ای تحت عنوان «سامانه‌ی ملی کارآموزی» زیر نظر پارک علم و فناوری وجود دارد. هدف اصلی آن ایجاد بستری برای تسهیل فرآیند کارآموزی، یعنی ارتباط ایجاد کردن بین صنایعی که ظرفیت‌های خود را در سامانه ثبت کنند و از طرف دیگر بین دانشگاه است تا دانشجویها ثبت‌نام کنند و از این ظرفیت‌ها استفاده کنند. حدود بیش از دو هزار دانشگاه عضو سامانه‌ی ما هستند و صنایع خیلی زیادی ظرفیت‌های خود را اعمال می‌کنند.

پیشنهاد می‌کنم برای کسب تجربه‌های خوب، کارآموزی را جدی بگیرند.

چون هم فضای کاری را می‌توانند تجربه کنند و هم موارد تخصصی مرتبط با رشته را می‌توانند یاد بگیرند. همچنین این سامانه می‌تواند بستر مناسبی برای همه باشد.

- در داخل خود سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران چه ظرفیت‌هایی برای کارآموزی وجود دارد؟

بستگی به نوع همکاری دارد. من از وقتی که هیئت علمی شدم؛ هر سال از رشته‌ی خودمان با همکاری مسئول آموزش گروه مهندسی ماشین‌های کشاورزی، آقای مهندس کریمی کارآموز می‌گیرم (همین الان نیز سه دانشجو در آزمایشگاه مشغول به کار هستند).

وزارت جهاد کشاورزی یک طرح کارآموزی دانشجویان کشاورزی را با استفاده از سامانه‌ی ما در حال پیاده‌سازی است که دانشجویان کشاورزی در جاهای مختلف بتوانند از این ظرفیت‌ها استفاده کنند.

- آیا شما در دانشگاه عضو انجمن‌های علمی دانشجویی یا دیگر تشکلهای دانشجویی بودید؟ به نظر شما نقش انجمن‌های علمی دانشجویی در تقویت و تحقق اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه و تربیت نیروی انسانی متخصص و توانمند چیست و آیا توصیه می‌کنید دانشجویان به این فعالیت‌ها مشغول شوند؟

بله من عضو انجمن علمی، هیئت مدیره‌ی آن و تقریباً «می‌توانم بگویم که جزو هیئت مؤسس انجمن علمی گروه ماشین‌های کشاورزی در سال ۱۳۸۰ بودم.»

چون ما نیاز داریم به اینکه مهارت تعامل و مهارت کار تیمی را یاد بگیریم. انجمن یک فرصت خوبی است که کنار هم این را تمرین کنیم که چه‌گونه نظرات مختلف را بشنویم، چه‌گونه یک فعالیتی را به‌شکل تیمی پیش ببریم و در مجموع به‌نظرم فعالیت خوبی می‌تواند باشد. پیشنهاد می‌کنم که کارهای پژوهشی دسته‌جمعی را انجام دهیم.

بله حتماً پیشنهاد می‌کنم؛

اگر بتوانیم بودجه‌ی آن را نیز جذب کنیم؛ خیلی خوب است که باهم انجام بدهیم. چه بسا که مقدمه‌ای باشد تا بعداً کارهای دیگر را با هم انجام دهیم.

- به نظر شما چه فرصت‌های همکاری بین سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و انجمن‌های علمی دانشجویی قابل تعریف است؟ با توجه به این که یکی از کارکردهای اصلی انجمن نیز همکاری با مراکز مختلف علمی و صنعتی است.

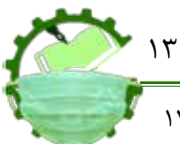
بحث ارتباط مهم است. شما می‌توانید بازدیدهایی را شکل بدهید که دانشجویها از نزدیک، محیط‌های مختلف و دستگاه‌ها را ببینند. همچنین از اعضای هیئت علمی سازمان یا جاهای دیگر دعوت کنید که اطلاعاتشان را به اشتراک بگذارند. همین‌طور شرایط کارآموزی را تسهیل کنند و برای پایان‌نامه‌های دانشجویان، انجمن بیاید و موضوعات اعضای هیئت علمی را که می‌تواند با آن پایان‌نامه کار شود را منتقل کند و یا در پارک علم و فناوری شرکت‌های دانش‌بنیانی هستند که انجمن علمی می‌تواند از ظرفیت آن‌ها برای کارآموزی، پایان‌نامه و برای اشتغال استفاده کند و این ارتباط را برقرار کند.

- با توجه به سابقه‌ی فعالیت شما در هیئت مدیره‌ی انجمن علمی مهندسی ماشین‌های کشاورزی و مکانیزاسیون ایران که انجمن علمی اساتید رشته است؛ لزوم همکاری انجمن‌های علمی اساتید و انجمن‌های علمی دانشجویی را به چه صورت می‌بینید و به نظر شما چه همکاری‌ها و مزایایی وجود دارد؟

به نظر من هر دو انجمن به هم نیاز دارند و هر دو می‌توانند برای هم مفید باشند. انجمن دانشجویی می‌تواند در اصل شاخه‌ی جوانان و یا شاخه‌ی دانشجویی انجمن علمی سراسر کشور باشد و یک سری فعالیت‌ها را برعهده بگیرد. چون اعضای انجمن اساتید، اکثراً مشغولیت‌هایی دارند و شاید نتوانند وارد حیطه‌های زیادی بشوند. از طرف دیگر آن اعضا به واسطه‌ی تجربه و ارتباطاتشان می‌توانند بستری را برای اعضای انجمن ایجاد کنند و به جاهای مختلف آن‌ها را معرفی کنند یا یک سری موارد را برای آن‌ها تسهیل کنند. به نظر من خوب است که این ارتباط دوطرفه باشد و هر کدام ببینند که چه کمکی به طرف مقابل می‌توانند بکنند.

با توجه به ماهیت سازمان، ارتباط صنعت و دانشگاه و به‌طور کل فعالیت‌ها و پژوهش‌های علمی را شما چه‌طور ارزیابی می‌فرمایید؟ آیا واقعاً صاحبان صنایع مایل به استفاده از تحقیقات دانشگاه هستند؟ به نظر شما این ارتباط ضعیف دانشگاه و صنعت که در خیلی

این بحث خیلی مفصل است و در این زمان محدود نمی‌گنجد. «بله ارتباط خوبی بین صنعت و دانشگاه وجود ندارد و دو دنیای مختلف هستند. مثلاً شما بخواهید آهن و چوب را به هم جوش بدهید، خیلی با هم تفاوت دارند و دغدغه‌های آن‌ها، حال و هوا و همین تفاوت دنیای آن‌ها، تفاوت اهداف و تفاوت نگاه، باعث می‌شود که به هم نزدیک نشوند. آیین‌نامه‌ها، اعضای هیئت علمی را به سمت کارهایی که مرز دانش هست سوق داده‌است. در حالی که صنعت درگیر نیازهای فعلی جامعه است. موضوع پایان‌نامه‌های رشته خودمان را نگاه بکنید،

از موارد می‌بینیم؛ ناشی از چیست؟

شاید خیلی مباحث نوینی در دنیا باشند؛ در حالی که شما بین کشاورزها می‌بینید که چقدر نیازهای ابتدایی و اولیه آن‌ها هنوز برطرف نشده است و اگر به دانشجو و یا استاد بگویید که روی این موضوع کار کنید؛ می‌گویند که مقاله‌ای از آن استخراج نمی‌شود و نوآوری ندارد.» به نظر من این خلاء باید به کمک دولت و حاکمیت پر شود و این دو مورد را تسهیل کند؛ یعنی هم آیین‌نامه و امتیازها و هم بودجه‌ای که باید گذاشته شود. چراکه صنعت یک محصول حاضر و آماده می‌خواهد؛ در حالی که پژوهش به این معنی هست که شما در یک مشکلی، یک راه حلی را حدس بزنید و اسم آن را فرضیه و آن فرضیه را به آزمون می‌گذارید. ممکن است آن فرضیه قبول شود و یا رد شود. اما صنعت نمی‌آید برای صحیح و خطای شما هزینه کند. پس

و اساتید و دانشجویان باید خودشان را به سمت نیازهای کاربردی سوق بدهند. همچنین همه چیز نباید امتیازات مادی باشد و حس خوبی که شما می‌توانید از رفع مشکل یک نفر پیدا کنید و باعث بشوید اشتغال ایجاد شود را نیز نباید فراموش کنید.

این خلاء باید پر شود

– با عنایت به تجربیات شما و ارتباط با مراکز مختلف و صنعت؛ لطفاً اگر نکته‌ای را لازم می‌دانید که دانشجویان رشته‌های مهندسی مکانیک بیوسیستم، مهندسی مکانیزاسیون و مهندسی ماشین‌های صنایع غذایی باید در طول تحصیل خود مدنظر قرار دهند؛ بفرمایید.

پیشنهاد برادرانه‌ی من این است که اول خودشان را بشناسند؛ توانمندی‌ها و علایقشان را بشناسند یکی از راه‌حل‌های این شناختن نیز که چه‌طور می‌تواند حاصل شود؛ این است که وقتی شما می‌خواهید یک هندوانه را بشناسید؛ یک ضربه به آن می‌زنید و پاسخ آن را با گوش خود می‌شنوید و براساس آن ضربه و آن پاسخ در مورد شیرین بودن

ما باید خودمان را در موقعیت‌های مختلف قرار دهیم؛ یعنی تحریک را به خودمان اعمال کنیم و با توجه به پاسخی که می‌بینیم؛ می‌فهمیم که ما چقدر به این موضوع علاقه داریم یا این موضوع جزو توانمندی و استعدادهای ما نیست. همچنین سعی کنند که از وقت خود خوب استفاده کنند. در مجامع مختلف و اماکن مختلف با افراد مختلف، برخی مسائل را تجربه کنند. به مرور شاید جرقه‌هایی بزند و مسیر خود را پیدا کنند.

آن قضاوت می‌کنید.

همان‌طور که گفتم، این رشته مثل اقیانوس هست. ان‌شاءالله بتوانند آن قسمتی را که بهتر می‌توانند کار کنند؛ پیدا کنند. البته من این را نفی نمی‌کنم که اگر کسی خواست از رشته انصراف بدهد و در یک حوزه‌ی دیگر فعالیت کند. این نیز اشکالی ندارد؛ «ولی خود فرد و نگاه فرد مهم‌تر است تا این که رشته‌ی فرد چه باشد.»

– در انتها لطفاً اگر نکته‌ای باقیمانده است که در سوالات مطرح نشد ولی برای مخاطبین ما مفید می‌دانید؛ بفرمایید. مخصوصاً در مورد پارک علم و فناوری با توجه به مسئولیت جدید شما.

استارت‌آپی را تشکیل دهند.

این فضای پارک‌ها فرصت خوبی است برای شروع. به‌خصوص آن‌هایی که برای شروع می‌خواهند اقدام کنند، باید از مراکز رشد شروع کنند. مراکز رشد، یک سری زیرمجموعه‌ی پارک‌ها هستند و یک سری نیز مستقل هستند. هدف آن‌ها این است که کمک کنند تا فرد رشد پیدا کند و برای آن یک سری تسهیلات و فضای کاری با اجاره‌ی خیلی کم ایجاد کنند و یا یک فردی را به‌عنوان منتور یا مرشد راهنمایی کنند و حتی کمک‌های بلاعوض نیز به آن‌ها می‌کنند.

شتاب‌دهنده‌ها کمک می‌کنند تا ایده‌ی خود را رشد بدهند و بتوانند تیم تشکیل دهند. برای شروع کسب‌وکار، می‌تواند سرمایه‌ی زیادی نخواهد و احتمال ریسک و ضرر آن نیز پایین باشد و این پارک‌ها فرصت‌های خوبی باشند.

با توجه به این که چند ماهی بیشتر نیست که این مسئولیت را پذیرفته‌ام؛ ولی با این فضای اکوسیستم نوآوری پارک‌ها و مراکز رشد آشنا شدم؛ این نیز زمینه‌ی خوبی برای دانشجویان می‌تواند باشد. در ابتدا یکی از اصلی‌ترین اهداف پارک‌ها این بود که سرریز پژوهش‌های دانشگاه‌ها باشد. یعنی اینکه آن پژوهشی که در پارک انجام شده‌است به یک فناوری یا یک محصول تبدیل شود. در حال حاضر آن چیزی که در ایران وجود دارد این است که پارک‌ها یک بستری هستند که شرکت‌ها یا کسب‌وکارهای کوچک و متوسط یا واحدهای تحقیق و توسعه‌ی شرکت‌های بزرگ می‌توانند مستقر شوند و از یک سری خدمات یا تسهیلات استفاده کنند. همچنین یک فضای خیلی خوبی هست برای کسانی که ایده‌ای دارند؛ دوست دارند که کار آفرین باشند؛ یک محصول یا خدمتی را توسعه دهند و یا

